

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ

กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ สำหรับนักเรียน

โรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง

Developing of Integrated Curriculum to Enhance career as the way of life of Pga K'nyau for Student in Barnmaesarn School, Amphoe Mae

Mo,Lampang Province

เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ (Kedthip Sirichaisin)^{1*} กนิษฐกานต์ ปันแก้ว (Kanitkan Pankaew)²

^{1*} สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ² สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

อีเมลผู้แต่งหลัก : kate20142014@outlook.co.th เบอร์โทร : 081-459-1592

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง จำนวน 26 คน ที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานบริบทชุมชน 2) หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบประเมินชิ้นงานและประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร

ผลการวิจัย พบว่า

1) บริบทชุมชน ตามหัวข้อต่อไปนี้ ความเป็นมาของหมู่บ้าน ประวัติป่า อาณาเขต ได้แก่ อาณาเขตติดต่อ พื้นที่หมู่บ้าน พื้นที่ป่า ลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ สันฐานวิทยา ปฐพีวิทยา จำนวนประชากร เศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพ การเก็บเกี่ยวผลผลิต ประเพณี พิธีกรรม ข้อห้ามกฎระเบียบของหมู่บ้านการใช้ประโยชน์จากป่า

2) องค์ประกอบและพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ ระยะเวลา สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เอกสารประกอบหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ซึ่งนำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

3) ผลการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 โรงเรียนบ้านแม่ส้าน จำนวน 26 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.08 คะแนน และ 22.73 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผลการประเมินชิ้นงานซึ่งมีนักเรียนทำชิ้นงานได้สำเร็จจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73.07 จากนักเรียน จำนวน 26 คน คะแนนโดนภาพรวมอยู่ในระดับคะแนนระหว่าง 8 -10 รวมถึงการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42

คำสำคัญ : หลักสูตรบูรณาการ; วิถีชีวิตด้านอาชีพ; กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study social context of develop Integrated curriculum, 2) to develop integrated curriculum and to study the effects of using Integrated curriculum, and 3) to enhance Pga K'nyau'livelihood for students in Barn Mae Sarn School at Amphoe Mae Moe, Lampang Province. The sampling group was 26 students of Barn Mae Sarn School. The instruments used to collect data were questionnaires, the Integrated curriculum to enhance Pga K'nyau'livelihood for students of Barn Mae Sarn School, an achievement test, a task assessment form and a satisfaction assessment form. The results of this research revealed that:

1. The overall context was village background, forest history, authority, village area, forest area, topography, number of population, economy, occupation, harvest season, tradition, rite , law , regulation of the village and taking advantage of the wild.

2. The elements of integrated curriculum were principles, objectives, structure, contents, activities, time duration, materials and learning sources and assessment and evaluation. The curriculum validity was approved before the implementation.

3. The curriculum implementation through the training program indicated that the percentage Of 26 students achievements of grade 4,5 and grade 6 were at 10.08 and 22.73 respectively. Students using the curriculum achieved a higher score in the posttest at the .05 level of significance.

4. The percentage of task assessment was at 73.07. The score overall was at high level with 8-10. The students were satisfied of learning by using the integrated curriculum at the highest level ($\bar{X} = 4.42$).

Keywords: Development Integrated Curriculum, to enhance Pga K'nyau'Livelihood, K'nyau'Livelihood,.

บทนำ

โอกาสทางการศึกษาแม้จะมีการพัฒนาการศึกษาในระบบเป็นอย่างมากแต่ยังพบว่าประชาชนที่อยู่ในชนบทห่างไกล มีฐานะยากจนได้รับการศึกษาเพียงการศึกษาภาคบังคับ ต้องออกมาช่วยครอบครัวประกอบ อาชีพ หรือต้องอพยพตามครอบครัวไปหาอาชีพตามที่ต่างๆ ความไม่เท่าเทียมกันโอกาสทางการศึกษาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม คือ คนที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีงานทำที่ดีกว่ามีรายได้สูง มีฐานะทางเศรษฐกิจและสถานภาพ ทางสังคมที่ดีกว่าและสภาพการณ์จะเป็นเช่นนี้ตลอดไป ถ้าประชาชนที่ยากจนที่อยู่ในชนบทจะไม่มีโอกาสของชีวิตในการยกฐานะของตนเองได้เลยตราบดีที่สภาพการจัดการศึกษายังไม่ส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต สถานการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ส่งผลให้ประชาชนและ ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยทุกภูมิภาคต้องเผชิญกับความเสี่ยงในหลายๆด้านซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ดังนี้ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558)

1) การขาดสิทธิและความไม่แน่นอนในที่อยู่อาศัยทำกิน ลักษณะภูมิประเทศในการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ห่างไกลทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวกและห่างไกลศูนย์กลางอำนาจรัฐจึงขาดความชัดเจนเรื่องสิทธิในที่ดิน เพื่ออยู่อาศัยทำกิน และมีข้อจำกัดในการพัฒนา

2) หน่วยต่างๆ ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะการพึ่งพิงธรรมชาติและป่า และขาดระบบฐานข้อมูลการสำรวจการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและข้อมูลพื้นที่อนุรักษ์ ทำให้การวางแผนกำหนดการจัดตั้งถิ่นฐานถาวรของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ชัดเจนและไม่มีประสิทธิภาพ

3) ความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างแนวทางการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์และนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวกับนโยบายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบและเป็น ข้อจำกัดในการตั้งถิ่นฐานและสิทธิทำกินตามวิถีวัฒนธรรม

4) กลไกการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ขาดการบูรณาการและขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยการบังคับใช้กฎหมายระเบียบต่างๆในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ ป่าขาดความชัดเจนและเป็นธรรมและไม่สัมพันธ์กับข้อเท็จจริงในการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่เดิมก่อนการ ประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์

กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีความหลากหลาย มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไป โดยสภาพเศรษฐกิจสังคม ตามจารีตประเพณีเป็นการปรับตัวเข้ากับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิ สังคมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่โดย “กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง” หรือชนชาวเขาจะตั้งถิ่นฐานตามแนวเทือกเขาบนพื้นที่สูง ทางภาคเหนือ เป็นสังคมเกษตรกรรมที่พึ่งอาศัยป่าเป็นหลัก โดยมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมืองมากขึ้นแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองอยู่ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเล็กที่ขอบอาศัยอยู่ในป่า ดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า

จากข้อมูลพื้นฐานบ้านแม่ส้านเป็นชุมชนชนบทที่มีลักษณะของการรวมตัวอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ ตั้งอยู่ในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง “หมู่บ้านแม่ส้าน” ในปัจจุบัน บ้านแม่ส้านมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 134 หลังคาเรือน ประชากรเป็นเพศชาย 203 คน หญิง 230 คน ชาวบ้านทั้งหมดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) ซึ่งนับถือทั้งศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ วิถีชีวิตด้านการดำรงอาชีพของชุมชนส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรมชาวปกาเกอญอ จะทำไร่ ทำนา ปลูกข้าวโพด กาแฟ และปลูกพืชสมุนไพร ซึ่งสมุนไพรที่มีชื่อของบ้านแม่ส้าน ได้แก่ มะแหลบ มะแขว่น นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้แก่ชุมชนได้มากมายในแต่ละปี และภูมิปัญญาด้านการยังชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ จะเกี่ยวกับวิธีทำมาหากินและวิธีเสาะหาเกี่ยวกับปัจจัย 4 โดยวิธีทำมาหากิน ชาวบ้านจะทำเครื่องมือจับสัตว์ เช่น การทำเครื่องมือดักหนู เรียกว่า “อุ” หน้าไม้สำหรับยิงนก เรียกว่า “คลี” เครื่องมือดักปลา เรียกว่า “ปือ” เป็นต้น (กนิษฐกานต์ ปันแก้ว, 2558)

แนวทางในการวิจัยดำเนินการภายใต้ความสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ชุมชนบ้านแม่ส้านยังคงมีวิถีชีวิตของสังคมแบบดั้งเดิมอยู่แต่วิถีชีวิตในการดำรงชีพบางอย่างไม่ได้ถูกสืบทอดและกำลังเลือนหายไป เยาวชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนรู้ความเป็นมาเป็นไปของชุมชนของตน เนื่องจากความเจริญของ สังคมสมัยใหม่ได้แพร่กระจายเข้าไปในท้องถิ่นต่างๆของไทยอย่างกว้างขวาง แม้กระนั้นก็ตาม ชุมชนบ้านแม่ส้านยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมของตนไว้อย่างเหนียวแน่นพอสมควรแต่ก็อยู่ในช่วงอายุที่จำกัด เยาวชนรุ่นใหม่ในชุมชนควรได้รับการสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และการดำเนินชีวิตของเขาในอนาคต

ประการที่ 2 นอกจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางในห้องเรียนแล้วซึ่งเป็นความจำเป็นเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนต่อได้ในระดับสูง ในส่วนของการนำความรู้ในกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่นำความรู้ ด้านภูมิปัญญา และผู้รู้ท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดวัฒนธรรมนั้นเป็นมากกว่าความรู้ แต่ยังเป็นวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ในชุมชน เป็นคตินิยมที่หล่อเลี้ยงชาวปกาเกอญอ มาตั้งแต่บรรพบุรุษ การให้ผู้สูงอายุในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการอบรมการดำเนินชีวิตในเรื่องของการประกอบอาชีพดั้งเดิมที่ยังคงสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและการดำรงอยู่ซึ่งการเลี้ยงดูชีวิตของตนเองให้อยู่รอด รวมถึงการดำรงวิถีของเผ่าพันธุ์ไม่ให้เลือนหายไปกับกาลเวลา การจัดกิจกรรมให้นักเรียนกลับไปถามปู่ย่าตายายถึงแนวทางและวิธีในการดำรงชีพ แล้วกลับมาเล่าแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งนอกจากจะเรียนรู้ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ของกลุ่มชนแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้

แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” เยาวชนโรงเรียนบ้านแม่ส้านเป็นลูกหลานของคนในชุมชนก็จะมีความรักและศรัทธาในอาชีพของบรรพบุรุษอันจะนำไปสู่การสานต่อแนวทางในการดำรงชีพต่อไป

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยในสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ในฐานะสถาบันการผลิตจึงขอเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 คือ การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 ปฏิรูปการศึกษาระบบการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นด้วยการพัฒนาคนเด็กและเยาวชน ตามแผนการวิจัยด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อพัฒนานักเรียนชนเผ่าปกากะญอผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของปราชญ์ในชุมชนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความสามารถของนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน โดยปลูกฝังให้นักเรียนยึดวิถีปฏิบัติในการประกอบอาชีพของชนเผ่าปกากะญอในชุมชนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รักและหวงแหนในอาชีพ สืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่สร้างรายได้ให้ครอบครัวและเลี้ยงตนเองได้จากแนวทางของบรรพบุรุษสืบไป

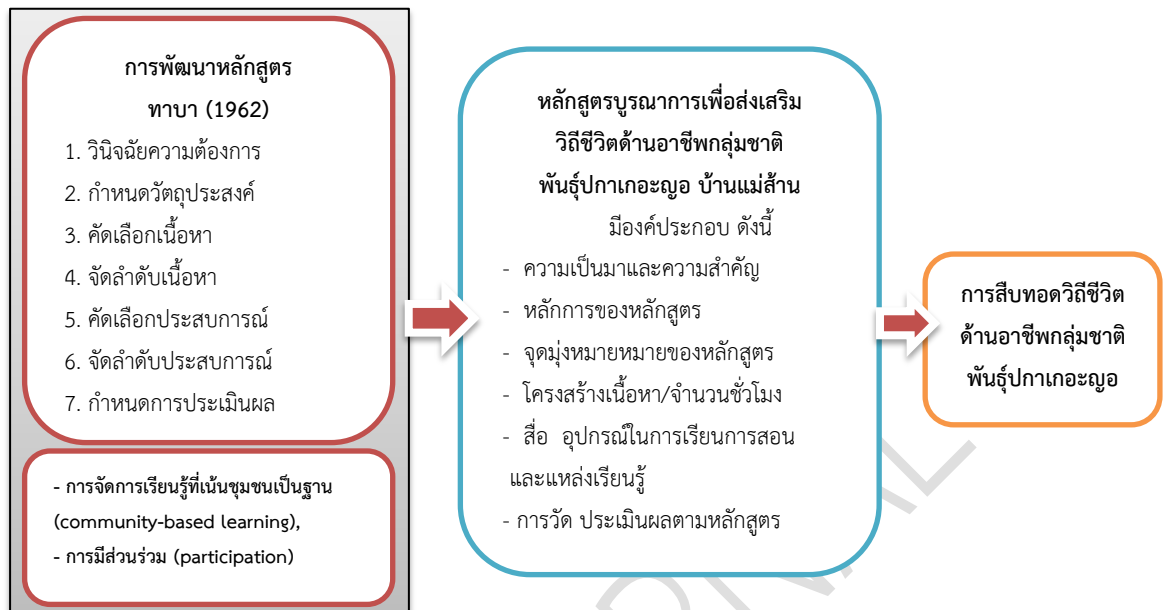
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง

ขอบเขต

ในการวิจัย เรื่อง หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย คือ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 โรงเรียนบ้านแม่ส้าน กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ จำนวน 26 คน ที่สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

กรอบความคิด/สมมติฐานการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานและบริบทของชุมชนตามการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง
2. หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง
4. แบบประเมินชิ้นงานหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง
5. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทชุมชนและวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานและบริบทของชุมชนเพื่อนำไปจัดทำหลักสูตรรวมถึงการหาข้อมูลชุมชนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เคยมี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสำรวจ

2. ดำเนินการสร้างแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานและบริบทของชุมชนตามการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปางเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานและบริบทชุมชนที่เป็นประโยชน์ในการออกแบบและสร้างหลักสูตรฯ โดยสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป ประวัติชุมชน ได้แก่ ความเป็นมาของหมู่บ้าน ประวัติป่า อาณาเขต ได้แก่ อาณาเขตติดต่อพื้นที่หมู่บ้าน พื้นที่ป่า ลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ สันฐานวิทยา ปฐพีวิทยา จำนวนประชากร เศรษฐกิจ ได้แก่การประกอบอาชีพ การเกษตร การเก็บเกี่ยวผลผลิต ประเพณี พิธีกรรม ข้อห้าม กฎ ระเบียบของหมู่บ้านการใช้ประโยชน์จากป่า เป็นต้น

3. สร้างแบบสำรวจเป็นการถามข้อมูลแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลแบบเชิงลึก โดยผู้วิจัยและทีมลงเก็บข้อมูลกับคนในชุมชน

4. นำแบบสำรวจที่จัดทำเสร็จแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency :IOC) ซึ่งพบว่าแบบประเมินทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

5. นำแบบสำรวจที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสร้างแบบสำรวจฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

1. หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรรวมถึงบริบท แนวทางวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อจัดทำโครงร่างหลักสูตร โดยการศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีองค์ประกอบดังนี้

1.2.1 หลักการของหลักสูตร โดยให้กำหนดหลักการของหลักสูตรว่าเป็นหลักสูตรที่ให้ความรู้กับกลุ่มเป้าหมายใด มีวิธีการใช้เฉพาะอย่างไร

1.2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการกำหนดผลหลังการเรียนรู้ตามหลักสูตรโดยนักเรียนมีความรู้ ทักษะด้านการประกอบอาชีพที่ดี

1.2.3 โครงสร้างของหลักสูตร

1.2.4 เนื้อหาสาระ ความรู้ที่จำเป็น เกี่ยวกับวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ

1.2.5 กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพื้นฐานที่แนะนำปราชญ์ชาวบ้านในหมู่บ้านถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียน พร้อมทั้งฝึกการปฏิบัติการทำชิ้นงานจริง โดยมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติจริงและสามารถนำผลที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของผู้เรียนได้ในอนาคต

1.2.6 ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร ในปีการศึกษา 2559

1.2.7 สื่อและแหล่งเรียนรู้ เช่น เอกสารประกอบการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตชิ้นงาน

1.2.8 การวัดและประเมินผล โดยประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการประเมินเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการออกแบบชิ้นงานของนักเรียน

1.3 เอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย

1.3.1 คู่มือการใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง

1.3.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร

1.4 วัดผลประเมินผล โดยประเมินหลักสูตรเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและส่วนประกอบของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.5 ปรับปรุงหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรตามข้อเสนอแนะที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำหลักสูตรที่ปรับปรุงแล้วนำไปใช้ โดยการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 โรงเรียนบ้านแม่ส้าน อ.มะเมาะ จังหวัดลำปาง จำนวน 26 คน

โครงสร้างของหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. เป้าหมายของหลักสูตร

เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถพัฒนาความสามารถของนักเรียนในด้านการดำรงชีวิตและวิถีด้านอาชีพของชุมชน

2. หลักการของหลักสูตร

2.1 เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญในพัฒนาความสามารถในการดำเนินวิถีชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน

2.2 เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญในการนำปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้กับนักเรียนในชุมชน

2.3 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาตัวตนของนักเรียนให้เห็นศักยภาพภายในตนเองและรักหวงแหนในอาชีพที่บรรพบุรุษใช้ในการสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม

2.4 เป็นหลักสูตรที่นำเอาแนวคิด หลักการของการดำรงชีพของคนในชุมชนมาผสมผสานกับ กระบวนการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนที่บูรณาการกันอย่างลงตัว

3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3.1 เพื่อให้ได้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ ปกาเกอะญอ

3.2 เพื่อให้ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน ได้นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีพ ไว้ให้นักเรียนรุ่นหลังๆ เรียนรู้ต่อไป

3.3 เพื่อให้ผู้เรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นได้เรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านใน ชุมชนของตนเอง ปลุกฝังจิตสำนึกรักในวิธีการดำรงตนในชุมชนของนักเรียนเอง เป็นส่วนหนึ่งในการ อนุรักษ์วิถีชีวิตให้ดำรงต่อไป

4. โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร/จำนวนชั่วโมง

ตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรนี้จัดเป็นหลักสูตรสาระท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นเพื่อ เป็นหลักสูตรที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนในโรงเรียนได้เรียนรู้บริบทในชุมชนของตน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อประเมินผลการใช้ หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียน บ้านแม่ส้านอำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง ตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินผลการใช้ หลักสูตรฯ

1.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร โดยประเมินเกี่ยวกับผลจากการใช้หลักสูตร ว่านักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้านอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปางที่จัดทำเสร็จแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency : IOC) ซึ่งพบว่าแบบประเมินทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

1.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปประเมินผลการใช้หลักสูตร

2. แบบประเมินชิ้นงานตามหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้านอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินผลชิ้นงาน

2.2 สร้างแบบประเมินชิ้นงานตามหลักสูตร เพื่อประเมินผลงานของนักเรียนที่เรียนจากหลักสูตร

2.3 จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำสู่การเก็บข้อมูล

3. แบบประเมินความพึงพอใจหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้านอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ โดยประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตร

3.3 จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำสู่การเก็บข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. สืบหาข้อมูลพื้นฐานและบริบทของชุมชนตามการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

1.1 จัดประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการ เพื่อวางแผนร่วมกันกับครูผู้สอน ผู้บริหาร และปราชญ์ชาวบ้านที่จะมาให้ความรู้แก่นักเรียน

1.2 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนและการส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ เรื่องการสานไซสานกระดังและการทอผ้า จากปราชญ์ชาวบ้านเพื่อออกแบบและสร้างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

2. พัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

2.1 จัดประชุมระหว่างคณะผู้วิจัยเพื่อนำผลข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบันและบริบทชุมชน รวมถึงวิถีชีวิตด้านอาชีพ มาวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

2.2 พัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปางพร้อม ทั้งจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้านอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ตามวัน และเวลาที่กำหนดร่วมกัน

3. ศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

3.1 ศึกษาผลการใช้หลักสูตรโดยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะกับปราชญ์ชาวบ้านที่มาให้ความรู้แก่นักเรียน

3.2 ประเมินชิ้นงานของนักเรียน โดยมีชิ้นงานทั้ง 3 รูปแบบ คือ ผ้าทอ ไซ และกระดัง

3.3 ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้หลักสูตร

4. ประเมินผลความสำเร็จของโครงการวิจัย สรุปผลการดำเนินงาน และสรุปบทเรียนร่วมกัน ระหว่างคณะผู้วิจัย คณะครู ผู้บริหารในโรงเรียนปราชญ์ชาวบ้าน

ภาพที่ 1 แสดงตัวอย่างภาพกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาริบทุมนชุมชนและวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ

บ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการศึกษาริบทุมนชุมชนและวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง จากแบบสำรวจชุมชนโดยผู้วิจัยและทีมผู้ช่วยวิจัยลงเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาริบทุมนชุมชนและวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ และอ้างอิงเอกสารจากแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ชุมชน รวมถึงทฤษฎีการออกแบบหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นมาของหมู่บ้าน ประวัติป่า อาณาเขต ได้แก่ อาณาเขตติดต่อ พื้นที่หมู่บ้าน พื้นที่ป่า ลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ สัณฐานวิทยา ปฐพีวิทยา จำนวนประชากร เศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพ การเก็บเกี่ยวผลผลิต ประเพณี พิธีกรรม ข้อห้าม กฎ ระเบียบของหมู่บ้านการใช้ประโยชน์จากป่า

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ

บ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีรายละเอียดการพัฒนาหลักสูตรดังต่อไปนี้

2.1 ความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียน บ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปางมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

2.2 ความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของเอกสารประกอบหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียน บ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67- 1.00 เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

3. ผลการศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

3.1 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 โรงเรียน บ้านแม่ส้าน จำนวน 26 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.08 คะแนน และ 22.73 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3.2 ผลการประเมินชิ้นงานซึ่งมีนักเรียนทำชิ้นงานได้สำเร็จจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73.07 จากนักเรียน จำนวน 26 คน คะแนนโดนภาพรวมอยู่ในระดับคะแนนระหว่าง 8-10

3.3 นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 โดยมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.65 รองลงมา คือ บรรยากาศการเรียนรู้เป็นกันเองกับวิทยากร มีค่าเฉลี่ย 4.61 และวิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 4.55 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิต ด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาบริบทชุมชนบ้านแม่ส้านเพื่อประกอบหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

จากการศึกษาบริบทชุมชนบ้านแม่ส้านเพื่อประกอบหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง สรุปได้ว่า ผลการศึกษาบริบทชุมชนและวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ บ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง จากแบบสำรวจชุมชนโดยผู้วิจัยและทีมผู้ช่วยวิจัยลงเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ และอ้างอิงเอกสารจากแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ชุมชน รวมถึงทฤษฎีการออกแบบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นมาของหมู่บ้าน ประวัติป่า อาณาเขต ได้แก่ อาณาเขตติดต่อ พื้นที่หมู่บ้าน พื้นที่ป่า ลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ สันฐานวิถียา ปฐพีวิทยา จำนวนประชากร เศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพ การเก็บเกี่ยวผลผลิต ประเพณี พิธีกรรม ข้อห้าม กฎ ระเบียบของหมู่บ้านการใช้ประโยชน์จากป่า มีการสำรวจจากการสัมภาษณ์ชุมชนและการรวบรวมเนื้อหาจากเอกสาร จึงได้ข้อมูลบริบทชุมชนที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในค้นคว้าข้อมูลมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการที่ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง มีนักวิจัยหลายกลุ่มเข้าไปศึกษาบริบทชุมชนจึงมีแหล่งข้อมูลที่ถูกค้นพบและทำการศึกษาอยู่บ้าง รวมถึงความเข้มแข็งของชุมชนที่มีความพร้อมที่จะให้ข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลรักษาไว้ให้ลูกหลานได้ศึกษาในอนาคต

ตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิต ด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

จากการศึกษาบริบทชุมชนวิถีชีวิตด้านอาชีพ รวมถึงการศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นท้องถิ่นเป็นสำคัญแล้วผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบและพัฒนาหลักสูตร สามารถสรุปผลโดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) เนื้อหาสาระ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล 9) กำหนดเอกสารประกอบหลักสูตร และ 10) ประเมินหลักสูตร และผู้วิจัยได้นำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้องของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ซึ่งในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรนั้น วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งวิเคราะห์องค์ประกอบจากข้อมูลพื้นฐานหรือบริบทของแหล่งที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ ฉวีวรรณ เศรษฐมัลย์ (2545) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรว่า คือ กระบวนการการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตามจุดประสงค์ที่กำหนด โดยมีการวางแผนประเมินผลเพื่อให้ทราบแน่ชัดว่า การเปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียนนั้นบรรลุจุดประสงค์จริงหรือไม่ ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตร ต้องครอบคลุมหรือมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบมีความสอดคล้องกันเหมาะสมจึงสามารถทำให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุผลตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับธัญดา ไตรวนาธรรม (2552) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าสู่งานอาชีพตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าสู่งานอาชีพ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย แนวคิด หลักการ จุดหมาย คำอธิบายรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและ แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) เรื่อง ผ้าน่าฉงน 2) การประดิษฐ์ชิ้นงานจากเศษผ้าไหมเป็นของใช้ 3) ประดิษฐ์ชิ้นงานจากเศษผ้าเป็นของประดับตกแต่ง และสอดคล้องกับ ทาบา (1962) ได้เสนอว่า ทุกหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการออกแบบในลักษณะใดๆก็ตาม จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา วิธีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการประเมินผล นอกจากนั้นการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้ซึ่งการนำไปจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกับนักเรียนครูต้องมีบทบาทสำคัญที่สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้นั้นนำไปใช้พัฒนาในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ประโยชน์สูงสุด

ตอนที่ 3 ผลการใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิต ด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ผลการนำหลักสูตรหลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิต ด้านอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ ปกาเกอญอ สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่ส้าน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปางไปใช้ พบว่า การทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตด้านอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ ปกาเกอญอ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 โรงเรียนบ้านแม่ส้าน จำนวน 26 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.08 คะแนน และ 22.73 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้วัดและประเมินชิ้นงานสำเร็จของนักเรียน พบว่า ผลการประเมินชิ้นงานซึ่งมีนักเรียนทำชิ้นงานได้สำเร็จจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73.07 จากนักเรียน จำนวน 26 คน คะแนนโดยภาพรวมอยู่ในระดับคะแนนระหว่าง 8 -10 รวมถึงการ ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตร พบว่านักเรียนที่เรียนโดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 โดยมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้ จริง มีค่าเฉลี่ย 4.65 รองลงมา คือ บรรยายภาคการเรียนรู้เป็นกันเองกับวิทยากร มีค่าเฉลี่ย 4.61 และ วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 4.55 ตามลำดับ การที่นักเรียนมี ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การฝึกอบรมเป็นวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้มีทักษะและความชำนาญเฉพาะเรื่องภายในเวลาที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ รัชณี อยู่สำราญ (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่องการ พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการตัดกระดาษว่าวในศาสนาพิธี อุปสมบทกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธิษฐ์ รัตนกุล (2553) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม วิชาชีพพระยะสัน เรื่อง การจัดดอกไม้เพื่อการประกอบอาชีพ และอวยพร อ่อนละมาละ ที่ได้ทำการ วิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องวัฒนธรรมชนเผ่ากูไทบ้านโนนสูงชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการฝึกอบรมมีคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ทั้งสิ้น

ผู้วิจัยได้ ประเมินชิ้นงานที่สำเร็จของนักเรียน พบว่า ผลการประเมินชิ้นงานซึ่งมีนักเรียน ทำชิ้นงานได้สำเร็จจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73.07 จากนักเรียน จำนวน 26 คน คะแนนโดย ภาพรวมอยู่ในระดับคะแนนระหว่าง 8-10 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในแต่ละขั้นตอน มีปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาให้ความรู้จะส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น กระตุ้นให้นักเรียนรักในการสร้างชิ้นงาน สร้างความคุ้นเคยกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อที่จะให้ผู้เรียน เกิดความต้องการที่จะทำหน้าที่ในการผลิตชิ้นงานของตนเองให้ออกมาดี

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนมีผลเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 โดยมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.65 รองลงมา คือ บรรยากาศการเรียนรู้เป็นกันเองกับวิทยากร มีค่าเฉลี่ย 4.61 และ วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 4.55 ตามลำดับ การที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเรียนตามหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรมีความน่าสนใจ ชัดเจน จุดมุ่งหมายสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนต่อหลักสูตรในปัจจุบัน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ นาริรัตน์ ทับทอง (2547) ที่พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมากที่สุดและยังสอดคล้องกับ ประสิทธิ์ ประมงอุดมรัตน์ (2553) เรื่อง การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยวิธีผสมผสานในการจัดฝึกอบรมนักเรียนอาชีวศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม สำหรับ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แล้วนำไปอบรมให้กับครู พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมพึงพอใจการสอนของครูผู้สอนในการจัดการฝึกอบรมภาคทฤษฎีโดยรวมอยู่ในระดับดี และการสอนภาคปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก อีกทั้งสอดคล้องกับ อาภาพร สิงหาราช (2555) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรม “การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมฯ มีค่าระหว่าง 4.50 – 4.64 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ ธมลวรรณ ส่งารูป (2557) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การใช้หนังสือเล่มใหญ่เพื่อพัฒนาการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านพุย อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านพุย อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการอ่านหนังสือเล่มใหญ่ อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.90$, $\sigma = 0.10$)

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนสามารถนำหลักสูตรไปอบรมกับนักเรียนรุ่นต่อ ๆ ไปและนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและสามารถนำวิธีชีวิตอื่นๆมาปรับใช้กับหลักสูตรนี้ได้
2. ผู้สอนที่ใช้หลักสูตรต้องเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนนำหลักสูตรไปใช้ โดยเตรียมความพร้อมด้านสื่อการสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านแผนการสอน ด้านวิทยากรท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน และด้านความพร้อมของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและควมมีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
3. ผู้บริหารของโรงเรียนควรมีการติดตามผลการนำความรู้และทักษะที่ได้รับหลังจากผ่าน การเรียนรู้ตามหลักสูตร
4. ควรให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าในการถ่ายทอดองค์ความรู้ท้องถิ่นของปราชญ์ชาวบ้าน ให้กับนักเรียนในรุ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาหลักสูตรควรทำการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
2. ควรจัดทำหลักสูตรบูรณาการในรูปแบบอาชีพที่หลากหลายเพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง
3. ควรทำการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ บ้านแม่ส้าน ในด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาเกี่ยวกับอาหาร ยารักษาโรค ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐ์กานต์ ปันแก้ว เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ กิตติกา ลิ้มปรีพัฒนา และเศรษฐวิญ ชโนวรรณ.

(2558). ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการยังชีพกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ บ้านแม่ส้าน
อำเภอแม่เกาะ จังหวัดลำปาง. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). แผนแม่บทการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์
ในประเทศไทย (พ.ศ.2558-2560). สืบค้นจาก
<http://www.chatipan.dsdw.go.th/pdf/F001.pdf>.

ฉวีวรรณ เศวตมาลย์. (2545). การพัฒนาหลักสูตรคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวิริยาสาน.

ธัญดา ไตรวนาธรรม. (2552). การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเศษ
ผ้าสู่งาน อาชีพ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชลวรรณ สง่ารูป. (2557). การใช้หนังสือเล่มใหญ่เพื่อพัฒนาการอ่านภาษาไทยของนักเรียน
ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านพุย อำเภอฮอด
จังหวัดเชียงใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. Vol 3 No 1 (2014): เมษายน -
กันยายน 2557.

นาริรัตน์ ทับทอง. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้าด้วยมือ. การศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประสิทธิ์ ประมงอุดมรัตน์. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยวิธีผสมผสานในการจัด
ฝึกอบรมนักเรียนอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ/
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เมธีณัฐ รัตนกุล. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น เรื่อง การจัดดอกไม้เพื่อการ
ประกอบอาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน, สำนัก
วิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- รัชณี อยู่สำราญ .(2554). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น การตัดกระดาษว่าวในศาสนพิธีอุปสมบทกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน,บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อาภาพร สิงห์ราช. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม “การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครู ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. วารสารจันทร์เกษมสาร, 19(36),19–27.
- อวยพร อ่อนละมาละ. (2553). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องวัฒนธรรมชนเผ่าภูไท บ้านโนนกง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนกง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Taba, H. (1962). Curriculum Development, Theory and Practice. New York: Harcourt Brace&World.